

Algemene beschouwing begrotingsbehandeling 5-11-2019 CDA-fractie

Voorzitter, de voorliggende ontwerpbegroting 2020-2023 geeft op basis van bestaand beleid een sluitende begroting te zien. Onze waardering voor college en ambtelijke organisatie voor de exercitie die via de kaasschaafmethode daartoe heeft geleid.

Dat betekent echter dat vrijwel geen enkele ruimte meer aanwezig is voor nieuw beleid. Dat is voor een gemeente die vernieuwing nastreeft en innovatief en toekomstgericht wil werken geen reden om hosanna te roepen.

Dat geldt zeer zeker voor de coalitie die een flink aantal voornemens en prioriteiten nog niet kan uitvoeren: die zijn desondanks in de meerjarenbegroting helder uiteengezet zodat uitvoering kan worden gegeven zodra er wel weer financiële ruimte ontstaat voor nieuw beleid.

Dit alles betekent niet dat we bij de pakken gaan neerzitten. Alle bestaand beleid en projecten waarvan de dekking in de meerjarenbegroting is voorzien vergen inzet en aandacht om tot uitvoering te komen. Ons daarop concentreren is een goede zaak. Zeker waar het gaat om bijkomende dreigingen als de stikstofproblematiek en de gevolgen daarvan.

Rekening houdend met alle voor- en tegenspoed ligt er een meerjarenbegroting voor die wij als CDA-fractie evenwichtig en acceptabel achten. Daarbij blijft de vraag of we alle taakstellingen ten volle kunnen invullen. Dat zal een uiterste inspanning vergen van gemeente en gemeenschap.

Daarnaast zijn we natuurlijk ook voor bijna de helft van onze begroting afhankelijk van de uitkeringen uit het gemeentefonds, die al jaren veel te weinig structurele zekerheden bieden. Het is te hopen dat in de komende periode kabinet en VNG samen komen tot een nieuwe systematiek, waardoor planning en begroting voor gemeenten over langere termijn beter mogelijk worden. Nu is het vaak achteraf bijsturen en aanpassen, zeker nu via de kaasschaafmethode bijna alle ruimte benut is. Immers, potvertering door gebruik van de aanwezige reserves zou teveel risico's voor de langere termijn meebrengen.

Rekening houdend met voorgaande overwegingen plaatst onze fractie een aantal kanttekeningen en voorstellen voor de begrotingsperiode 2020-2022.

Ik volg namens mijn fractie allereerst de diverse programma's.

Veiligheid, toezicht en handhaving

Voor een belangrijk deel zijn we afhankelijk van de uitvoering op regionaal en provinciaal niveau. We maken ons zorgen over de toename van de kosten verbonden aan samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen en de beperkte invloed van de

afzonderlijke gemeenten en raden hierop. We hebben het vaak maar te slikken. We hebben ervaren dat dit college daar kritisch op is en dat moet zo blijven in goede communicatie en afstemming raad en raadscommissies. Daar blijven we op rekenen.

Vele inwoners roepen om intensievere handhaving. Waar mogelijk moet daar gehoor aan worden gegeven, maar we begrijpen maar al te goed dat dit afhankelijk is van de beschikbaarheid van politie, boa's en onze afdeling vergunningen.

Ook willen we nog eens aandringen op versnelde controle en advisering rond de brandveiligheid van de horecapanden in Grotestraat Centrum en Berkelstraat en na afronding andere gebieden om risico's in deze te beperken.

Toerisme en economie

Wij hebben begrepen dat de structuurvisie ruimelijke ordening Zuid-Limburg zodanig zal worden aangepast dat verantwoorde nieuwe initiatieven niet belemmerd worden. Dat achten wij van groot belang.

Wat betreft de regionale economische samenwerking (eszel) pleiten wij ervoor om vooral in te zetten op energieke aanpak voor het Middengebied. Daar liggen de belangrijkste gezamenlijke belangen!

Blij zijn we met de start van de BIZ, want samen kunnen ondernemers veel meer. Wij ontsteunen de daarmee verbonden initiatieven van harte.

Ook hopen we dat het geplande onderzoek over de toekomst van de gemeentegrot leidt tot nieuwe toeristische initiatieven.

Dat geldt ook voor het hotelbeleidplan, mede in relatie tot de lokale woonvisie. De evenementen dienen wat ons betreft voortgezet te worden als gepland; ook al vinden we een jaarlijkse evaluatie van dit beleid belangrijk.

In het programma economie en toerisme liggen nog vele voornemens en speerpunten van de coalitie die met de huidige financiële middelen nog niet kunnen worden gerealiseerd. Wel waarderen we het dat er al voorbereidingen worden getroffen en waar het geen directe financiële consequenties heeft al wordt geanticipeerd.

Sociaal domein

Onze fractie is enigszins teleurgesteld over de daadkracht in dit domein. Vele onderdelen en thema's bevinden zich nog steeds in de onderzoeks- of voorbereidingsfase zonder concrete aanpak. Kleine initiatieven waarderen we, maar op diverse gebieden zien we te weinig actie en uitvoering. Armoedebeleid is geregeld onderwerp van commissiebespreking geweest, maar naast de bestaande afspraken blijven teveel vragen onbeantwoord. Bij het thema jeugdgezondheidszorg gaat het volgens de beschrijving in meerjarenbegroting om afspraken, stuurinformatie en afstemming. Terwijl het ons vooral te doen is om de concrete uitvoering.

Wat thema 6, sport, kunst en cultuur betreft het volgende.

De raad heeft tijdens de kaderbriefbehandeling aangegeven dat vervanging van het huidige hockeyveld in 2020 noodzakelijk is. Als taakstelling is dit in de meerjarenbegroting opgenomen. Een voornemen om te onderzoeken of een jaar uitstel mogelijk is, begrijpen we niet. Onderzoek daarnaar is naar ons mening tijd- en geldverspilling. Het gaat nu om de gezamenlijke aanpak van de betreffende vereniging en de gemeente om zodra mogelijk tot vervanging over te gaan. Laten we vooral luisteren naar de ervaringsdeskundigen, die de vereniging aangedragen heeft, in de realisering van deze vervanging en als gemeente niet een eigen weg volgen. College, trek lering uit het proces van projectbegeleiding bij de aanleg van de kunstgrasvelden voor de voetbal, dat beslist niet vlekkeloos verliep.

Graag de bevestiging dat uitstel niet aan de orde is. Komt die er niet, dan zullen we de raad voorstellen om het college daartoe opdracht te geven.

De beschrijving van zowel de sport- als cultuurparagraaf in de tekst van de meerjarenbegroting is wel heel erg mager. Wij hebben het idee dat het sluiten van een sportakkoord als schaamlap gebruikt voor de vernieuwing van het sport- en accommodatiebeleid ingaande 2020. Ook hier is sprake van opschuiven zonder aanduiding van concrete acties. Laten we snel samen met de verenigingen tot een evaluatie komen van bestaand beleid en laten we die vooral zoveel mogelijk zelf uitvoeren met hulp van de sportformateur. Want draagvlak van wezenlijk belang!

Wat betreft het vrijwilligerswerk wordt alleen verwezen naar een op te stellen jaarplan voor 2020; verder niets konkreets. Ik zou zeggen, maak er een meerjarenplan, want een eventueel jaarplan 2020 ligt er waarschijnlijk pas halverwege volgend jaar.

Thema 8 preventief jeugdbeleid. Ook hier komt het college niet verder dan een aankondiging van onderzoek. Wij bevelen aan: ga de boer op, haal de informatie op bij jeugd en ouders zelf en probeer zaken uit. M.a.w. praat niet over maar met de jeugd en betrokken partijen en ga aan de slag. Met onderzoek op onderzoek helpen we de problemen niet de wereld uit; er wordt daadkracht gevraagd!

De beschrijving van de speerpunten van onze coalitie is in dit programma uitgebreider dan het voorafgaande actieprogramma zelf. Dit is een teken aan wand dat we zo snel mogelijk moeten komen tot minder praten en meer konkreet uitproberen en doen met de intentie om te slagen en niet bang te zijn om te fouten te maken: al doende leren we veel meer dan van ons te verschuilen in -meestal ook nog te dure- onderzoeken. Daarbij komt dat we vaak het wiel niet alleen hoeven uit te vinden en gebruik gemaakt kan worden van onderzoek, aanpak en ervaringen elders. College, maak daar gebruik van en deel het tijdig met onze raad!

Ook tav preventief jeugdbeleid gaat het om onderzoeken zonder konkreet actieplan. Al met al stellen we vast dat voornemens in het sociaal domein te veel blijven hangen in onderzoek en te weinig konkrete uitvoering zichtbaar wordt.

Ruimtelijke ordening

Allereerst ligt er naar de mening van mijn CDA-fractie de gezamenlijke opdracht van college en raad om de vele financiële overschrijdingen in de achter ons liggende periode in de toekomst zoveel mogelijk te beperken; wij willen geen schuldigen aanwijzen, maar vragen ons wel af of we door de bot genomen wel de juiste -vaak dure- onderzoekers en adviseurs inhuren, wiens voorspellingen te vaak niet uitkomen en daardoor onze begrotingen op de kop zetten.

De houding van “dit is overmacht, prijzen in de sector zijn nou eenmaal gestegen, dit hadden we niet kunnen voorspellen” etc. bewijst de zwakte van adviserende partijen, waaraan we ons overleveren. Deskundige inbreng is prima, maar gezond verstand en doelgerichtheid nog veel belangrijker. En misschien zijn we vergeten dat ook in onze eigen gemeenschap deskundigheid voor het oprapen ligt.

Ik weet dat het antwoord niet simpel is, maar vraag me wel in gemoede af of het niet tijd wordt om meer op zoek te gaan naar draagvlak, meer te luisteren naar de stem van onze inwoners en onderzoeken daaraan dienstbaar te maken. Steeds meer is de houding van “de deskundigen weten het beter” de dood in de pot omdat organiseren van betrokkenheid van onze inwoners vaak pas gebeurt als de plannen al vrijwel rond zijn. Dan zijn we te laat en organiseren we ongewild tegenstand.

Wij pleiten er als CDA-fractie ook voor om kritisch te kijken of we gebaat zijn bij het steeds betrekken van dezelfde adviseurs. Met alle respect voor hun inbreng werken vernieuwende geluiden vaak verfrissend en verrassend.

Terug naar de concrete thema's.

In thema 2 wordt terechte aandacht gevraagd voor afval en duurzaamheid. De voorspelling dat in 2023 het afvaltarief van € 120 naar € 160 zou moeten gaan, roept de vraag op of het niet verstandiger is om vanaf 2020 een geleidelijke verhoging toe te passen van b.v. een tientje per jaar. Wij geven dat raad en college in overweging, waarbij we een afspraak zouden willen maken dat we dan in 2022 evalueren naar de stand van dat moment. Let wel: we zijn geen voorstander van tariefverhoging maar wel van reëel toekomstbeleid.

Thema 3 gaat over ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

Wat de volkshuisvesting betreft pleiten wij ervoor om de beperkte mogelijkheid om kleinschalig in de diverse kernen gepaste en gewenste woningbouw te stimuleren en mogelijk te maken. Daarbij denken we naast het belang van een lokale woonvisie concreet ook op dit moment aan de vrijgekomen schoollocaties in Houthem, Schin op Geul, Vilt en Broekhem. Ook vragen we nadrukkelijk om de raad en de directe omgeving bij de vormgeving tijdig bij te betrekken. Gelet op eerdere ervaringen zijn we daar niet helemaal gerust op!

Van groot belang achten wij de gebiedontwikkelingen Valkenburg Oost inclusief de groene vleugel en de Plenkerstraat respectievelijk centrum-west. Ook hier beroep op het college: betrek raad en bewoners in de directe omgeving hier tijdig bij en niet pas als er afgeronde plannen liggen!

Voorts mag het duidelijk zijn dat onze fractie bijzonder geïnteresseerd en betrokken is bij de ontwikkelingen van en rond Boslust en de Ignatiusvallei.

Zoals eerder al aangehaald ligt er nog een wereld te winnen om alle speerpunten van de coalitie in het ruimtelijke domein te kunnen verwezenlijken. Wensenlijstjes zijn nou eenmaal groter dan concrete uitvoeringsmogelijkheden.. Maar dromen en vooruitzien zijn noodzakelijk en toekomstige generaties mogen dat van ons verwachten. Niet voor niets is rentmeesterschap een van de belangrijkste uitgangspunten van ons CDA.

We hebben over de vele onderdelen beschreven op de pagina's 39 t/m 48 vragen naar de stand van zaken, maar voor de bespreking daarvan zijn er de reguliere commissie en raadsvergaderingen. Deze begrotingsbehandeling gaat immers met name over de grote lijnen voor de komende vier jaren.

Programm 1.5: algemene taakvelden

In taakveld 01 op pagina 51 worden de taken van college en raad duidelijk omschreven. Die taakverdeling wil ik nog eens nadrukkelijk onder ieders aandacht brengen, omdat in de praktijk die onderscheiding niet altijd in acht wordt genomen.

De CDA-fractie merkt hierbij op dat naar haar mening:

- het college te vaak vertrouwelijkheid of geheimhouding oplegt; wij vragen om hier slechts bij uitzondering gebruik van te maken;
- het college de raad steeds beter via informatiebulletins, via presidium en fractievoorzitters informeert, maar wij van mening zijn dat alle raadsleden recht hebben op gelijke informatie en de fractievoorzitters alle verkregen informatie moeten kunnen delen met de fractie;

- wij erop moeten kunnen vertrouwen dat informatie aan de raad zo volledig mogelijk is, met andere woorden daarbij niet selectief tewerk wordt gegaan;
- het college samen met de griffie, raad en betrokken afdeling voorlichting naar mogelijkheden dient te zoeken om de besluiten van de raad beter dan nu te communiceren met onze inwoners en te voorkomen dat in het college behandelde voorstellen voortijdig als gemeentelijke besluiten naar de media worden gebracht.

In taakveld 07 gaat het om uitkeringen uit het gemeentefonds. Kan het college uitleggen waarom de prognose over de jaren van de voorliggende meerjarenbegroting t/m 2022 aanzienlijk naar beneden worden bijgesteld, hetgeen van invloed is op de begrotingen over de komende jaren?

De beschrijving van taakveld 08 overige baten en lasten roept bij onze fractie een vraag op waar het gaat over taakstelling sociaal domein. Zijn de taakstellingen voor 2020 en 2021 wat het jeugdhulpbudget al met ruim 2 ton gecorrigeerd of moet dat nog gebeuren? Verder mogen we er toch op vertrouwen dat ook voor de jaren 2022 en 2023 dit budget structureel verhoogd wordt.

Hoofdstuk 2 handelt o.m. over de lokale heffingen.

Met betrekking tot paragraaf 2.3 van hoofdstuk 2 heeft onze fractie nog een vraag naar verduidelijking van de opgenomen bedragen voor ‘onderhoud ten laste van de onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen’. Graag uitleg over de wisselende bedragen over de jaren 2020 t/m 2023.

Paragraaf 2.5 gaat over de bedrijfsvoering. Punt 6 op pag. 97 gaat over communicatie. Wat ons betreft een zeer ongelukkig formulering waarin uitsluitend sprake is van de verbinding tussen samenleving en college. Ook wordt gesproken over ‘n collegeprogramma, dat echter niet bestaat. De raad komt in het hele verhaal niet voor, alsof het dualisme nooit plaats heeft gevonden. Ik heb pagina 97 uit de concept begroting gescheurd en verzoek het college dringend om deze pagina te herschrijven.

Het college moet zich bewust zijn van het feit dat zij uitvoerder is van door de raad vastgestelde kaders en beleid en zich ook als zodanig moet verantwoorden!

In deze paragraaf willen wij tav de nieuwe website voorstellen dat op de hoofdpagina een knop komt met als titel ‘projecten’ met informatie over de voortgang en de bereikbaarheid van betrokken gemeentelijke afdelingen; tevens kunnen hier zo nodig rapporten en beleids- of raadsstukken per project worden toegevoegd. Nu is vaak sprake van een ingewikkelde zoektocht.

Paragraaf 2.6 gaat over verbonden partijen.

Onder de kop sociaal domein wordt aandacht besteed aan diverse onderwerpen; onze fractie mist daarin de samenwerking op het gebied van de WMO. Of valt dit onder de aanduiding ‘participatiewet en aanverwante regelingen’.

De opmerking dat de deelnemende gemeenten zelf directe regie en controle op de dienstverlening van de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie hebben, doet ons de wenkbrauwen fronsen. Wij hebben de indruk dat onze rol in dit verband minimaal is, maar wel versterkt zou moeten worden.

Hoofdstuk 3 bevat onder meer onder a de begrotingskaders.

Wat de afvalstoffenheffing betreft, hebben we eerder in deze algemene beschouwing een afwijkend voorstel gedaan.

Wat betreft het kader (als doelstelling) dat de gecentraliseerde taken worden uitgevoerd binnen de daarvoor beschikbaar gestelde budgetten blijkt niet helemaal haalbaar: graag op basis van de nu beschikbare gegevens helderheid over de haalbaarheid van deze doelstelling in de komende vier jaren.

Voorzitter, ik kom aan het einde van de algemene beschouwing van de CDA-fractie.

Onze fractie is van mening dat een gedegen concept meerjarenbegroting voorligt, die jammer genoeg nog weinig ruimte biedt voor nieuw beleid. Op zich is het al een prestatie van de ambtelijke organisatie en het college om via de kaasschaafmethode tot een sluitende begroting te komen. Daarvoor onze dank en waardering.

Maar hiermee wordt de uitdaging voor de komende jaren niet minder. We zullen samen op de winkel moeten passen, zoeken naar nieuwe financieringsbronnen, hopen op een reëlere financiële verhouding met het rijk, met andere woorden een algemene uitkering die meer recht doet aan de steeds toenemende taken van de gemeenten dan wel verruiming van de mogelijkheden tot lokale belastinginkomsten met tegelijk vermindering van landelijke belastingen.

Ik sluit af met de vraag of wij wel voldoende gebruik maken van fondsen en provinciale, landelijke en Europese bronnen om meer ruimte voor nieuw beleid te creëren: moeten we niet een medewerker inhuren die zich specifiek hier mee bezighoudt en als opdracht krijgt niet alleen zichzelf terug te verdienen maar ook extra middelen te verwerven, rekening houdend met de in de meerjarenbegroting beschreven prioriteiten?

Tot zover namens de CDA-fractie,

Math. Knubben, fractievoorzitter